

Buddhismus v České republice - religiózně-geografická analýza

Bakalářská práce

Studijní program: B1301 – Geografie

Studijní obory: 6107R023 – Humanitní studia se zaměřením na vzdělávání 7504R181
– Geografie se zaměřením na vzdělávání (dvouoborové)

Autor práce: **Kateřina Podařilová**

Vedoucí práce: RNDr. Artur Boháč, Ph.D.

Technická univerzita v Liberci
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kateřina Podařilová**
Osobní číslo: **P15000704**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obory: **Humanitní studia se zaměřením na vzdělávání**
Geografie se zaměřením na vzdělávání (dvouoborové)
Název tématu: **Buddhismus v České republice - religiózně-geografická analýza**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Kompilační metoda - analýza dostupné literatury a dalších zdrojů
2. Zpracování statistických dat a příprava kartografického materiálu
3. Kvalitativní výzkum formou semistrukturovaných rozhovorů
4. Zpracování do požadované religiózně-geografické formy

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**

Rozsah pracovní zprávy: **40 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

MILTNER, V.: Malá encyklopedie buddhismu. Praha: Libri, 2002.

ROSENBAUMOVÁ, D.: Buddhismus v Českých zemích (kvalifikační práce).
Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007.

ŠTAMPACH, I.O.: Přehled religionistiky. Praha: Portál, 2008.

VOJTÍŠEK, Z.: Encyklopedie náboženských směrů v České republice. Praha:
Portál, 2012.

Vedoucí bakalářské práce: **RNDr. Artur Boháč, Ph.D.**

Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: **22. března 2017**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2018**

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

doc. RNDr. Kamil Zágoršek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 28. března 2017

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Ráda bych poděkovala RNDr. Arturovi Boháčovi, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce, poskytování konzultací a cenných rad, které mi během práce velice pomohly.

Poté bych chtěla touto cestou poděkovat PaedDr. ICLic. Michalovi Podzimkovi, Th.D., Ph.D. z katedry filosofie za odbornou korekci a Adamovi Pátkovi z katedry aplikované matematiky za korekci kartografickou.

Dále bych chtěla poděkovat panu Martinovi Abrahamovi, Pavlovi Kopeckému a Pavlovi Zákorovi za odborné připomínky a upřímné příběhy z životů praktikujících buddhistů.

Anotace

Tématem této bakalářské práce je religiózně-geografická analýza buddhismu v České republice. V teoretické části jsou představeny nejpodstatnější dějiny tohoto náboženství, jeho základní směry a současné rozšíření. Dále je práce zaměřena pouze na Českou republiku a podrobněji poté na Liberec, Prahu a Varnsdorf z důvodů, které jsou vysvětleny v jednotlivých kapitolách práce. Součástí práce je analýza statistických údajů ze Sčítání lidu, domů a bytů v letech 2001 a 2011. V práci jsou také probírána nejdůležitější buddhistická centra České republiky s hlubším zaměřením na ta, která jsem osobně navštívila a pro popis využila nabytých dojmů a informací přímo od zainteresovaných osob.

Klíčová slova

- východní náboženství, buddhismus, Buddha, buddhistická praxe, buddhistické školy

Annotation

The topic of this bachelor's thesis is religiously-geographic analysis of Buddhism in the Czech Republic. In theoretical part, the most essential history of this religion is introduced, as well as its basic denominations and current spread. Subsequently, the thesis focuses solely on the Czech Republic, in more detail on Liberec, Prague and Varnsdorf, for reasons given in their respective chapters of the thesis. The thesis contains an analysis of data from the 2001 and 2011 Czech Statistical Office censuses. Furthermore, the thesis discusses the most relevant Buddhist centres in the Czech Republic, with more attention given to those which I have personally visited. For their description, I have used my personal impressions along with information obtained from people directly involved.

Key words

- eastern religions, buddhism, Buddha, buddhist practice, buddhist schools

Obsah

Úvod.....	11
Definice pojmu religiozita a religiózní geografie	13
Religiozita.....	13
Religiózní geografie.....	13
Geografie religíí.....	13
1. Obecná charakteristika buddhismu.....	14
2. Vznik Buddhismu	15
2.1. Období před narozením Buddhy	15
2.2. Buddha	16
2.2.1. Buddhova cesta k osvobození	17
2.3. Vznik společenství.....	18
3. Šíření buddhismu.....	19
3.1. Šíření v Indii.....	19
3.2. Šíření v rámci geografického prostoru.....	19
4. Hlavní buddhistické školy	20
4.1. Théraváda	20
4.2. Mahájána	20
4.3. Vadžrajána	20
4.3.1. Tibetský buddhismus	21
5. Buddhismus v České republice	22
5.1. Historický vývoj.....	22
5.1.1. 1920 - 1989	22
5.1.2. Po roce 1989.....	24

5.2.	Buddhistické skupiny a centra v České republice	25
5.2.1.	Théravádový buddhismus.....	26
5.2.2.	Zenový buddhismus.....	28
5.2.3.	Tibetský buddhismus	29
6.	Vybrané prostorové aspekty buddhismu v České republice	32
6.1.	Liberec.....	32
6.1.2.	Osobní zkušenost s Buddhismem v Liberci	33
6.2.	Varnsdorf	39
6.3.	Praha	41
7.	Analýza statistických údajů.....	44
7.1.	Rozmístění a počet osob hlásících se k buddhismu v ČR.....	44
7.2.	Rozmístění a počet osob hlásících se k buddhismu v ČR podle krajů.....	47
	Závěr	52
	Použité zdroje	54

Seznam obrázků

Obr. 1: Nejvyšší socha Buddhy v Indii.....	16
Obr. 2: Leopold Procházka.....	23
Obr. 4: František Drtikol	23
Obr. 5: Jeho svatost 14. Dalajláma	25
Obr. 7: Lama Ole Nydahl.....	30
Obr. 8: Počet osob hlásících se k buddhismu v roce 2001	48
Obr. 9: Počet osob hlásících se k buddhismu v roce 2011	50

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel vztahu k víře v letech 1921-2011.....	46
--	----

Úvod

Česká republika prošla v rámci religiozity řadou velkých změn, a to zejména v období po roce 1989, kdy do země pronikla ve větší míře východní náboženství a filosofie. Mezi ně patří i buddhismus, který si získává v zemích euroatlantické civilizace stále vyšší popularitu. V této práci je stručně popsán samotný vývoj šíření buddhismu v České republice a dále blíže zkoumá problematiku v hlavním městě Praze, v Liberci a ve Varnsdorfu. Tato tři území jsem si nevybrala náhodou, ale mají patřičná opodstatnění.

V Praze bydlí člověk, který se přiklání k buddhismu, kterého jsem měla čest poznat již před delší dobou. Právě on mě přivedl k zájmu o buddhismus a dále k tématu této práce, jelikož mě svým povídáním o buddhismu velmi zaujal. Dalším důvodem, proč jsem se zaměřila na hlavní město, je fakt, že se jedná o co do počtu obyvatel největší město a buddhisté zde mají největší zastoupení. Ve městě navíc žije, či pracuje, spousta cizinců. Město Varnsdorf jsem si vybrala z důvodu, že jsem se v tomto městě narodila a právě zde buddhisté v rámci celé České republiky postavili první chrám. Liberci jsem svoji pozornost věnovala z důvodu, že zde již tři roky žiju, a proto jsem to tu z této stránky chtěla poznat co nejvíce. Navštívila jsem proto zde místní buddhistická centra a měla tu čest pohovořit s velice ochotnými lidmi, kteří se zároveň buddhistickou praxí zabývají.

Cílem práce je spojit teoretické poznatky společně s mými praktickými zkušenostmi a statistickými údaji, které se obecně týkají náboženské tematiky. Práce se dále zabývá aktuálností daného tématu.

Je rozdělena do sedmi hlavních kapitol, přičemž první kapitola se zabývá obecnou charakteristikou buddhismu pro stručné uvedení. Další kapitola probírá vznik buddhismu společně se třetí kapitolou, která řeší šíření buddhismu do Asie a dále po světě. Následuje kapitola o hlavních buddhistických školách, kterou následuje kapitola o buddhismu v České republice a kapitola o školách, které na našem území působí. Předposlední kapitolu jsem vyhradila pro popis svých osobních zkušeností s buddhismem a v poslední kapitole

je provedena analýza statistických údajů dostupných ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001 a 2011.

Definice pojmu religiozita a religiózní geografie

Religiozita

Tento pojem by se nesprávně mohl použít pro náboženství. Synonymy však tyto dvě definice nejsou, ačkoli jsou velmi úzce spjata. Přesná definice religiozity zní: „*Náboženské postoje zastávané jednotlivci i skupinami.*“ (Maříková, 1996).

Často se zde setkáváme s duševními prožitky, které vůbec nemusí být institucionalizované, ale jsou často spojeny s určitou vírou. Z toho vyplývá, že religiozita je jev, který můžeme změřit a pozorovat. Jde o vlastnosti konkrétních lidí v konkrétních okamžicích na konkrétních místech. Ve spojitosti s tímto termínem se také můžeme setkat s pojmem náboženskost, tedy pozorování, jak se náboženství projevuje v jednání a životních postojích lidí. Religiozitu bychom také mohli definovat jako odpověď na otázku, jak člověk prožívá náboženství (Štampach, 2008).

Religiózní geografie

Často bývá tento termín zaměňován se spojením geografie religii. Významy jsou však patrně odlišné. Religiózní geografii je možno definovat synonymem geografie náboženství a zkoumá, jaký vliv má krajina a prostor vliv na rozvoj náboženství a naopak (Štampach, 2008).

Geografie religii

Nezaměřuje se na religie přímo jako religiózní geografie, ale zkoumá spíše vazby s kulturou a sociálním prostředím. Religie jsou zde chápány jako lidská instituce, která řeší vztahy mezi prvky fyzicko-geografickou scénou a humánně-geografickou scénou (Matlovič, 2001).

1. Obecná charakteristika buddhismu

Pojem buddhismus je odvozeno od výrazu „buddhi“ a znamená „probudit se“. Buddhismus je nábožensko-filosofický systém pocházející z Indie, ke kterému se hlásí 6 % světové populace a tím pádem je čtvrté největší náboženství po Křesťanství, Islámu a Hinduismu. Nejvíce osob vyznávající buddhismus žije v Asii a dále v Evropě a Severní Americe (Matlovič, 2001). Jde o myšlenkový a náboženský proud, který se stále vyvíjí.

Buddhismus je v podstatě vše, co se vyvinulo za 2 500 let z učení, které kázal indický princ Siddhártha Guatama.

V tomto náboženství nejde o dodržování předem daných dogmat, která je třeba následovat a slepě je hájit kvůli bohu či několika božstvím. Zde je nejvyšší moc naše svědomí, se kterým je potřeba jednat v souladu, abychom se dostali k cíli, ke kterému touží každý buddhista dojít. Buddhismus lze tedy považovat za ateistické náboženství, jelikož v tomto učení bohové nejsou zobrazováni jako nesmrtelné nadpřirozené bytosti, nýbrž jako bytosti smrtelné a prosté stejně jako „obyčejní“ lidé. Proto označení ateistické. Zde nepotřebujeme k dosažení osvobození žádné nadpřirozené bytosti, jako tomu je u teistických náboženství (Vojtíšek, 2012).

Doménou této filosofie je očista cítící bytosti. Je to život, ve kterém se zbavíme veškerých tužeb a dále také například egoismu. Cesta buddhisty by se dala velmi zjednodušeně definovat třemi body: vedení morálního života, být si vědom svých myšlenek a činů a rozvinutí moudrosti, soucitu a porozumění (buddhismus.cz, 2015).

2. Vznik Buddhismu

2.1. Období před narozením Buddhy

Pro snadné pochopení Buddhova učení je třeba vědět, jaké události se odehrály ještě před samotným vznikem tohoto učení.

Jeden z nejpodstatnějších aspektů vývoje Indie je kmen Árijů, který kolem roku 1 500 př. n. l. přicházel na toto území v několika vlnách. Árijci se stavěli nad původní obyvatele, což pochopitelně přineslo velké zvraty v myšlení původních obyvatel. Árijská mytologie, co se náboženství týče, je charakterizována jako polyteistická, přičemž ostatním bohům poroučí jeden jediný bůh – otec bohů. Z tohoto důvodu jsou také první tři varny označované jako árijovské, jelikož bráhmani, kšatriové a vaišové (názvy prvních třech varen) byli složeni výhradně z obyvatel tohoto kmene. Až poslední varna (šúdrové) se skládá z původních obyvatel Indie. Z tohoto rozdělení později vznikly kasty.

V tomto období také vznikly nejstarší dochované památky Árijů, které se jmenují védy. Předávaly se po generace ústně, avšak původním obyvatelům Indie byly zakázány. Jde o soubor náboženských básní, které měly rituální účely (Miltner, 2002).

Dále se začíná přemýšlet o nadpřirozených veličinách (vítr, voda, oheň, smrt a čas) a o bytí a nebytí. Tyto skutečnosti začínají být stavěny místo boha na vrchol koloběhu života.

Postupem času se vyčleňují kněží, kteří odvádí božstvím oběti a živí se tím, že s nimi komunikují. Ve společnosti jsou tedy pochopitelně privilegováni (Fišer, 1968). Vzniká pojem brahmán (= moc obětního kouzla, později označuje realitu) a átman (= vlastní já). Brahmáni začali přemýšlet nad smyslem rituálů a přinášení obětí. Všechny tyto spekulace byly předávány formou upanišad a poprvé se zde vyskytuje myšlenka reinkarnace.

Hlavním tématem se záhy stává úvaha o vesmíru, životě a smrti člověka a také o jeho osudu. Tyto úvahy se stávají tajným učením a jsou opět předávány formou

upanišad, stejně jako védy se předávají ústně po mnoha generacích. Zde se také projevují náznaky o opuštění polyteismu, avšak nikdy nebyly uvedeny v platnost.

Ještě před vznikem samotného buddhismu lidé praktikovali různé metody meditace, se kterými přišli jogíni. Byli velmi zbožní, a proto kvůli meditaci cestovali na vhodná místa. Mnoho jogínů se posléze stalo žáky samotného Buddha (Snelling, 2000).

2.2. Buddha

Výše byl již několikrát zmíněn pojem Buddha, proto bude v této kapitole stručně objasněno, o koho se jedná a jelikož se považován za zakladatele samotného buddhismu, je předem patrné, že půjde o nejvýznamnější osobu tohoto filosofického směru. Buddha je ve volném překladu ten, který splnil svůj úkol.

Obr. 1: Nejvyšší socha Buddha v Indii (zdroj: Oko, 2018)

Buddha, vlastním jménem Siddhárta Guatama byl indický princ. Narodil se 563 př. n. l. v Kapilavastu (dnes území Nepálu). Jeho život začal být jedinečný ještě před jeho početím, kdy jeho matka měla sen, ve kterém k početí došlo. Zjevil se jí slon, který měl v chobotu lotosový květ. Následně se dotkl jejího pravého boku a tím počala.

Jeho otec, král, povolal všechny učené, aby tuto událost vysvětlili. Měl z něho vyrůst vele-král a nebo světec, který bude žít celý svůj život v odříkání. Podle legendy Buddha vyšel z pravého boku a bez pomoci udělal sedm kroků na čtyři světové strany. Po každém jeho kroku vyrostl na místě stopy lotosový květ a řekl: „Již nikdy se nebudu muset znovuzrodit, neboť toto je mé poslední tělo. Nyní zničím a vytrhám kořeny strastí, jež jsou způsobeny narozením a strastí.“ (buddhismus.cz, 2015)

Do svých 29 let žil v blahobytu odříznutý od zbytku světa ve svém domě se svou ženou, která mu dokonce porodila potomka (Ráhula). Svého syna však již Buddha nikdy nespatriil, protože se vydal hledat příčinu pozemských strastí a způsob k jejich odstranění.

K tomuto počínání se opět váže legenda. Buddha na své cestě měl potkat čtyři osoby a to: starce, nemocného, mrtvého a mnicha, přesně v tomto pořadí. První tři setkání mu ukázala, jak moc je život pomíjivý. Poslední setkání, setkání s mnichem mu ukázalo, jak je možné se z tohoto života vymanit. V mnichových očích totiž viděl, jak je vyrovnaný a klidný. Tehdy mu došlo, jak moc život jsou věci v našem životě pomíjivé. Začal se tedy věnovat věci, která pomíjivá není, začal se věnovat nejvyššímu míru. Věděl, že tomuto poznání se půjde jen těžko věnovat s rodinou a sociálními povinnostmi, které měl jako panovník a tudíž se musel vzdát všeho, co ve svém životě měl (Zotz, 1995). Takto započal svou cestu k osvícení.

2.2.1. Buddhova cesta k osvobození

Navštěvoval různé učitele, ale k osvícení a uspokojení nikdy nedošel. Dále se oddal askezi, v jejíž vrcholné fázi askeze jedl pouze kořínky, traviny a mléko z rostlin. Dokonce odmítl i dary, které mu nabízeli pocestní. Jedl pouze jednou za sedm dní. Samozřejmě velmi zeslábl a prohlásil: „Skromnou stravou jsem velmi zhubl. Když jsem se chtěl dotknout kůže svého břicha, nahmatl jsem obratle; když jsem se chtěl dotknout obratlů, nahmatl jsem kůži břicha. Tak těsně přiléhala skromnou výživou mé břicho k obratlům. Když jsem se chtěl vyprázdnit, převrátil jsem se slabostí dopředu. Když jsem si třel rukou údy, abych posílil tělo, vypadávaly mi v důsledku skromné výživy chlupy na těle, uvolněné z kořínků.“ (Zotz, 1995)

Ovšem ani to, že se díky přísné askezi dostal na pokraj smrti, ho nepřivedlo k osvícení. Pořádně se tedy najedl, protože zjistil, že touto cestou to také nepůjde.

Ukončil půst, ostříhal se, oholil se, najedl se a ostříhal se. Oblékl si žluté roucho a usedl si pod strom, který dnes nazýváme Bódhi (strom osvobození) čelem na východ a prohlásil: „Nechť mé tělo na této podušce vyschne, mé svaly a mé kosti se rozpadnou,

ale dokud nedosáhnu pobuzení, nehnu se odtud, i kdyby to bylo sebe delší a sebe těžší.“
(buddhismus.cz, 2015)

Na tomto místě konečně prozřel. Dostal se do stavu naprostého klidu a lhostejnosti. Duchovno převažovalo nad tělesnou stránkou. Pochopil proces neustálé reinkarnace a pochopil, že skutky jsou to, co člověka řídí. Proto, že Siddhárta Guatama zjistil, co způsobuje osvobození, byl osvobozen. Stal se Buddhou (osvíceným, probuzeným). Věděl, že už se nikdy nenarodí znovu, věděl, že toto je poslední život, který žije, dosáhl nirvány (Zotz, 1995).

2.3. Vznik společenství

Po probuzení Buddha začal kázat. Sdělil čtyři vznešené pravdy (o utrpení, o vzniku utrpení, o zániku utrpení a o stezce vedoucí k zániku utrpení) a ušlechtilou osmidílnou stezku. V obou případech jde o postup k dosažení vysvobození, který spoustu let učil řadu lidí. O co možná největší rozšíření tohoto zjištění se Buddha snažil až do konce svého života (buddhismus.cz, 2015).

Později asketové a založili buddhistický řád – Sanghu. Sangha označuje skupinu osvícených Buddhových žáků. Tímto počinem se začala šířit dharmy. Nejtěžší pro celé šíření učení byla právě Buddhova smrt.

Učení prošlo velkou krizí, ale duchovní společnost se za dlouhé Buddhovo působení utvořit stačila a zde tedy přestáváme mluvit o duchovním směru a již můžeme použít termín náboženství (Snelling, 2000).

3. Šíření buddhismu

3.1. Šíření v Indii

Kolébkou buddhismu je pochopitelně Indie, kde se samotný Buddha narodil. Po jeho smrti se uskutečnilo několik koncilů, přičemž první z nich byl v roce 477 př. n. l.

Buddhismus byl rozšířen především do míst, kde Buddha kázal, avšak největší úspěch buddhismus sklídl, až když byl u moci král Ašóky ve 3. století př. n. l. Tento vládce si byl velmi vědom toho, jak moc jeho lid trpí a on sám se označoval za ochránce dharmy.

Kolem 7. století n. l. začíná buddhismus v oblasti Indie upadat. V 9. století byl doslova vytlačen hinduismem, který však mnoho jeho prvků převzal. Později se na území dostal také Islám, který buddhisty začal doslova likvidovat a oni vzhledem ke svému přesvědčení a víře žádnou válku proti nim nevedli a napadení se prakticky nebránili. Věděli, že násilí by nic nevyřešilo a přineslo pouze nevinné oběti, což bylo proti jejich přesvědčení (Conze, 1997).

3.2. Šíření v rámci geografického prostoru

Naštěstí těmito počiny na indickém poloostrově buddhismus nezaničil a pronikl dále do kontinentu a dokonce i přes jeho hranice. Zde se pochopitelně setkával s novými kulturami, od kterých přebíral určité prvky. Tímto postupně dochází ke znovuoživení tohoto náboženství (Snelling, 2000). Rozlišují se tři hlavní směry šíření buddhismu:

- Jižní směr - jihovýchodní Asie (Barma, Laos, Srí Lanka, Kambodža, Thajsko)
- Severní směr - severní a východní Asie (Mongolsko, Čína, Vietnam, Tibet, Japonsko, Korea)
- Západní směr - také označován jako moderní směr (šíření posledních sto let)

Evropa (Francie, Belgie, Německo, Rusko a Velká Británie)
a Severní Amerika

4. Hlavní buddhistické školy

4.1. Théraváda

Jde o tzv. učení starších a někdy se nazývá jako hínajána, což znamená malá cesta. Jde o nejvíce konzervativní směr, ve kterém je zachována věrnost starému učení Buddha. Hlavní je zde praktikování meditací a čisté morálky. Nejdůležitější je potom princip neubližovat. Podle této odnože je jediné správné následování Buddha mnišství, to jediné nás může dovést k nirváně. Toto se zastává spíše na jihu Asie.

4.2. Mahájána

Někdy se též nazývá jako tzv. velká cesta a můžeme sem zařadit i zen buddhismus (odnož této školy). Na rozdíl od první školy je zde možno přijmout i nové učitele s novým interpretováním Buddha učení. Tato škola umožňuje možnost osvícení všem, nejen mnichům. Největší důraz se klade na rozvoj lásky a soucitu.

Zde člověk sice dojde k probuzení, ale zůstane v cyklu znovuzrození, aby mohl vysvobozovat další a další duše. Tímto se člověk stává prostředkem k osvobození ostatních bytostí od utrpení.

Největší rozšíření je především ve střední a severní Asii.

4.3. Vadžrajána

V překladu Vadžrajána znamená nezničitelná nebo také diamantová cesta. Můžeme se někdy také setkat s pojmem tantrický buddhismus, protože pochází z tanter, což jsou posvátné buddhistické texty. Vyskytuje se především v Tibetu.

Využívá stejné metody, jako předchozí dvě školy, avšak má i jiné postupy. Lidé se identifikují s konečným stavem – osvícením a to tím, že se identifikují prostřednictvím svého učitele. Toto učení je možné zahrnout do normálního života, ale je zde předpoklad předešlé zkušenosti s buddhismem ze současného života či z životů minulých (buddhismus.cz, 2015).

4.3.1. Tibetský buddhismus

Vznikl v Tibetu sloučením tří výše zmiňovaných škol v 8. století indickými věrozvěsty. Tímto byl položen základní kámen Tibetského buddhismu. Ve 12. – 13. století byly založeny školy tibetského buddhismu, přičemž každá měla klášter, který byl centrem veškerého kulturního, náboženského či hospodářského a politického života. Dalším významným aspektem pro rozvoj tibetského buddhismu byli mistři, kteří ho rozšiřovali daleko za hranice. Před tímto „zlatým“ obdobím buddhismu bylo náboženství na úpadku ze stejných důvodů jako v Indii.

Pro snadné pochopení působení jednotlivých učeních v České republice je zde ještě uvedeno členění tibetského buddhismu na jednotlivé školy i s jejich odnožemi, jelikož některé z nich působí v naší zemi. Na tuto část je dále v praktické části práce odkazováno:

Ñingmapa

Škola červených čepic podle červené pokrývky hlavy používané při obřadech. Jde o směs tří hlavních směrů indického buddhismu (viz výše).

Kadampa

Hlavní posláním je ve správném výkladu dharmy, jelikož vznikla po době úpadku buddhismu v Tibetu. Učení a tradice se však nedochovaly.

Kagjüpa

Kořeny vzniku sahají až do 9. století. V té době byl v Indii na vrcholu tantrický buddhismus. Indičtí mistři tudíž také předávali nauku do tohoto učení. První Tibeťan,

který této nauky dosáhl, byl Marpa. Později první mnich Gampopa sloučil učení Kagjüpy a Kadampy a dal proto za vznik novým školám kagjüpy:

- Barom Kagjü
- Karma Kagjü
- Cchalpa Kagjü
- Phagdu Kagjü

Pro všechny odnože platí striktní dodržování předávání znalostí z učitele na žáka. Ve škole Karma Kagjü se poprvé v tibetském buddhismu vyskytuje vybírání nejvyšších představených řádu prostřednictvím převtělování, což se později stalo tradicí.

Sakjapa

Věnuje se tradici vadžrajanového učení.

Gelugpa

Od učení Karma Kagjü převzala tradici převtělování a pokračovateli se stali Dalajláma a Pančenláma. Nejprve měli funkci pouze vrchních představených klášterů. Až pátý Dalajláma, za pomoci mongolského vůdce, se chopil také světské moci. Pančenlamům zůstala převážně moc duchovní. Pro Gelugpu je nejdůležitější důkladné studium madhjamakové filozofie, striktní dodržování mnišských pravidel a meditační praxe. Do tohoto učení se také převzaly tradice ze školy Kadampa (buddhismus.cz, 2015).

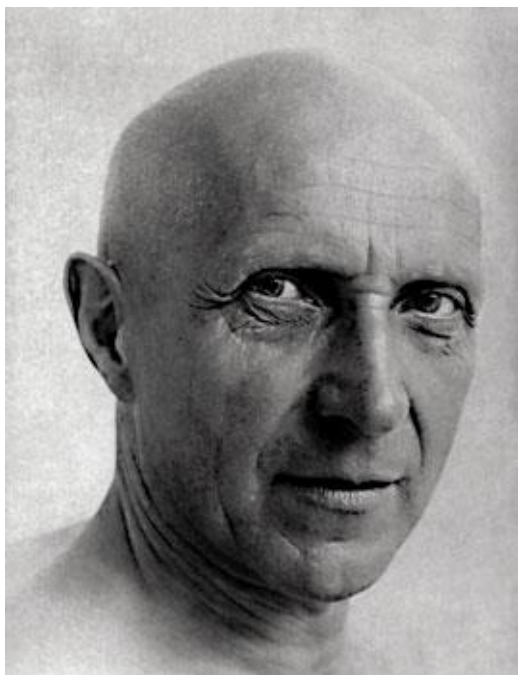
5. Buddhismus v České republice

5.1. Historický vývoj

5.1.1. 1920 - 1989

První písemně doložené zmínky o buddhismu v České republice jsou z 19. století v encyklopedii Slovník naučný, který napsal F. L. Rieger (Honzík, 2010). Zde jsou použity pojmy Buddha, buddhismus, buddhistická filosofie a další.

V tomto období na naše území dorazil kmen mongolských Kalmyků, kteří ale museli Českou republiku opustit, protože v době kolem roku 1920 vláda neměla

Obr. 2: Leopold Procházka (zdroj: Canopus, 2018)

kladný vztah k těmto náboženským technikám. Přesto se ale buddhismus rozvíjel. Inspirovat se jím nechali i známí čeští spisovatelé a básníci jako je Julius Zeyer a Jaroslav Vrchlický. Filosof A. Lang napsal první českou knihu o buddhismu, za kterou nesklidil dobré ohlasy.

Za prvního českého buddhistu je však považován Leopold Procházka (1879 – 1944), který se velmi zajímal o náboženství. Díky tomuto svému zájmu se dostal i k buddhismu. Napsal o něm mnoho knih, které vycházely z jeho studií, ale také z jeho osobních zkušeností s buddhismem. Dále se ve svém životě stal tváří mezinárodní buddhistické unie a dokonce si získal členství ve Světové buddhistické radě. Jako vrcholem své cesty pro Procházku bylo stát se buddhistickým mnichem na Srí Lance, nejspíše mu to však překazila druhá světová válka. Stát se prvním českým buddhistickým

Obr. 3: František Drtikol (zdroj: Život v přítomnosti, 2009)

mnichem mu sice nevyšlo, ale finančně k tomu dopomohl svému mladšímu příteli, Martinu Novosadovi. Ten odcestoval na Srí Lanku a prvním českým buddhistickým mnichem se opravdu stal v roce 1938 (Trávníček, 2002).

Významně rozvoji pomohl František Drtikol (1883 – 1961), který je označován za patriarchu českého buddhismu a to i přes to, že se nevěnoval pouze této filozofii. Přeložil několik buddhistických knih do češtiny, což pochopitelně mělo velký přínos, jelikož do této doby jsme příliš knih s touto tematikou v češtině neměli. Za Drtikolova života bylo studium

tradičních jazyků používaných pro psaní buddhistických textů velmi populární a jejich překlady začaly být stále častější.

Další významnou osobností byl Květoslav Minařík (1908 – 1974). Byl to mystik, který své zkušenosti uplatňoval i v buddhismu. Nevěnoval se žádnému učení, ale byl to samouk.

V době totalitní vlády nacismu a komunismu byla veškerá náboženství na úpadku či velmi potlačena a buddhismus tomu pochopitelně nebyl výjimkou. Malá buddhistická aktivita v této době také probíhala, ale velmi neoficiálně (Honzík, 2010).

Nejvýznamnějším buddhistou na akademické půdě byl Zbyněk Fisher (1930 - 2007), který je velmi známý pod pseudonymem Egon Bondy. V roce 1968 emigroval společně s dalšími příznivci buddhismu (Honzík, 2010).

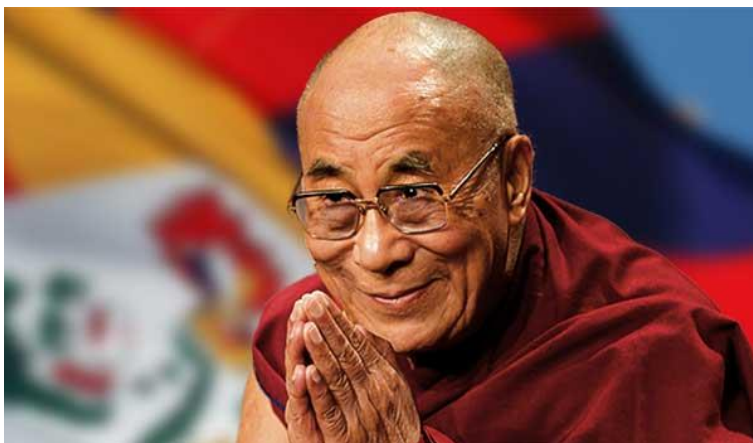
Konec 80. let je pro český buddhismus zlomový, jelikož studium dharmy je založeno na přímých zdrojích a ne jen na těch sekundárních, jako tomu bylo doposud.

5.1.2. Po roce 1989

Po sametové revoluci v roce 1989 buddhismu začala nová etapa nejen celé zemi, ale i náboženství. Hned o rok později vznikla Česká buddhistická společnost v čele s Lumírem Kolíbalem. Cílem bylo sjednotit učení, které se na území České republiky vyskytovalo a poskytovat o něm přesné a autentické informace. Přestože se théravádoví, zenoví i tibetští buddhisté spojili, neměli dostatek finančních prostředků a také společnou představu o tom, kam má společnost dále směřovat. Nedokázali se sjednotit. Společnost se proto zanedlouho rozpadla. Ve stejné době vycházel i časopis Dotek a Střední cesta.

V 90. letech začaly vznikat jednotlivé skupiny a centra buddhistického učení, což můžeme považovat za doposud největší rozmach českého buddhismu. Zde již nedominovali významné osobnosti a učenci, jelikož každý už měl možnost vycestovat za hranice a nabýt znalostí, po kterých toužil v osobním prožitku s opravdovým mistrem.

Začaly se objevovat skupinky buddhistů, kteří toužili po tom, aby někdo pochopil jejich filosofii a oni své náboženství mohli praktikovat. Mnoho příznivců naopak toužilo po samotě a za svým klidem chtěli jít svou vlastní soukromou cestou. Je pochopitelné, že všichni neměli stejné představy, a tudíž se někteří scházeli a někteří rozcházeli (Honzík, 2010).

Obr. 4: Jeho svatost 14. Dalajláma (zdroj: FORUM24, 2016)

Našeho minulého prezidenta Václava Havla je také možno považovat za člověka, který se podílel na rozvoji buddhismu v České republice, jelikož si v roce 1990 pozval na naše území Jeho Svatost 14. Dalajlámu. Pozvánka

byla poslána v lednu a již v září Jeho Svatost vystupovala na konferenci Fórum 2000. Nebyla to však jeho poslední návštěva. Dále se v České republice objevil ještě v dalších letech (Rosenbaumová, 2007).

Je obecně známo, že s Václavem Havlem měli přátelské vztahy a tak se během návštěvy vždy setkali i osobně. V roce 2011, kdy se Jeho Svatost 14. Dalajláma s Václavem Havlem setkal naposledy, pomáhal mu smířit se se smrtí a předal mu několik předmětů, které mu s tím měli pomoci (Česká televize, 2015).

5.2. Buddhistické skupiny a centra v České republice

V České republice působí tři hlavní učení buddhismu. Théravádový buddhismus, zenový buddhismus a tibetský buddhismus známý také pod názvem lámajismus. Dále se setkáme s různými odnožemi, které jsou hierarchicky rozdělené a zařazené v první kapitole věnující se obecné charakteristice buddhismu.

Lotus – pražské buddhistické centrum

Toto centrum nedaleko Staroměstského náměstí založeno v roce 1997. Slouží jako prostor pro shromažďování nejrůznějších buddhistických skupin a to všech výše vyjmenovaných směrů. Za théravádový buddhismus je to například skupina Buddha Mangala a Bodhi Praha, za zenový buddhismus potom Kwan um a Daruma a co se týče tibetského buddhismu, vyskytuje se zde učení linie Karmy Kagjü. Dojíždějí sem také různí učitelé, kteří šíří tradici asijských kultur.

Pozitivní na tomto centru je, že je otevřené úplně pro všechny, kteří mají zájem o buddhismus a chtějí hlouběji poznat, jak to v českém buddhistickém společenství chodí. Subjektivně si autorka dovoluje podotknout, že v dnešní hektické době plné stresu za meditací a duševním klidem směřuje stále více a více lidí. V tomto centru se totiž také cvičí jóga a taj-či, pořádají se různé semináře a přednášky a probíhají zde meditační soustředění. Dále zde na buddhistické svátky probíhají různé výstavy a akce.

Součástí centra je dále také knihovna, která oplývá více než 1 000 texty s buddhistickým podtextem a v neposlední řadě čajovna, která slouží k potřebným diskuzím o buddhistické nauce (Centrum Lotus, 2009).

5.2.1. Théravádový buddhismus

Buddha Mangala

Tato skupina vznikla v roce 1998 v Praze pod vedením mnicha Ashina Ottamy, který má český původ. Mangala je slovo, které vyznačuje jakýkoli prospěch. Používal ho i samotný Buddha pro označení prospěchu.

Tato skupina si klade za cíl vytvoření dobrých podmínek ke studiu a praxi nauky, kterou Buddha šířil. Schází se v meditačním centru Lotus, jelikož žádné vlastní centrum nevlastní. Dále pořádají různé přednášky například s lidmi, kteří se vydali jet meditovat do zahraničí. Meditační víkendy a soustředění tato skupina také pořádá.

„Probuzení k pravdě pak zkoriguje náš mylný egocentrický postoj, který deformuje naše vnímání světa a osvobodí nás tak od zdroje zbytečné životní neutěšenosti. Cílem cesty je zaujetí správného postoje a vztahu k sobě samému i celému univerzu. Je to vztah oproštěný od chtivosti, nenávisti, upoutanosti a zaslepení, vztah naplněný soucitem, volností a moudrostí.“ (buddha.cz, 2018)

Přátelé Dhammy

Skupina vznikla v roce 1991 jako občanské sdružení. V současné době jsou velmi významní tím, že se zabývají i překladem a publikací textů od největších mistrů theravády a také mnichů. Opět se tato skupina pravidelně schází v buddhistickém centru Lotus v Praze, jelikož vlastní meditační centrum nemá.

V rámci praxe dodržují etická pravidla buddhismu společně s meditací, což je ale velmi individuální věc jednotlivých členů. Z tradičních textů ale vychází všichni (Přátelé Dhammy, 2018).

Sati Brno

Tato brněnská skupina je zcela volně navázána na klub Jóga Brno, který byl založen v 60. letech 20. století. Od této doby až do roku 2000 se praktikující scházeli jednou v týdnu kvůli meditaci a po druhé v týdnu pro praktikování tělesných cvičení. Od roku 2000 se však skupina schází jen jednou a to kvůli meditační praxi.

Hlavním posláním je umožnit praktikujícím přístup k metodám meditační praxe. Pořádají jako jiné buddhistické skupiny také víkendová soustředění, ale ta již nejsou otevřena pro veřejnost (Honzík, 2010).

5.2.2. Zenový buddhismus

Zenová škola Kwan Um

První české centrum zenové školy Kwan Um bylo založeno v Brně v roce 1983. Jedná se o mezinárodní školu, která má po světě již kolem stovky zenových center a skupin. V České republice je center této školy hned několik. Škola vychází z korejské buddhistické tradice. Učení do USA přinesl zakládající zenový mistr Seung Sahn. Od svého mistra dostal za úkol předat jádro učení otevřeným lidem na západě a pomoci tak očistit původní smysl zenového učení, které v Koreji začalo ztrácet na původní jasnosti. Podle opata Zenové školy Kwan Um v Liberci jde v zenu o nalezení a zrealizování opravdové Buddhovy zkušenosti, a pak jí umět použít pro cítící bytosti. Tato mise se podařila a zenová škola se rozšířila po celém světě. Dnes už má i svůj klášter v Koreji. V zenu se říká, že „nevyrábí“ buddhisty ale Buddha. Velmi se dbá, aby praktikující neulpěl na symbolech a představách o své praxi. Pravdou je jen přímá a bezprostřední skutečnost. Zenovou praxí se nic nezíská, jen je objeveno již přítomné. Zenová meditace slouží k sebepoznání a jako trénink nepřipoutanosti. Praktikující se pak snaží být v každé situaci o trochu lepším člověkem a upustit od svého sobectví.

Samotný název školy znamená „vnímej zvuk světla“ a v podstatě poukazuje na směr praxe v zenu. Zde totiž nejde jen o pouhou meditaci. Ta je pouze prostředkem k tomu, abychom se zbavili připoutání ke své mysli. Zenový buddhisté o sobě říkají, že jim praxe pomáhá udržovat jasnou mysl, a pak ji použít v každodenním životě (Honzík, 2010). V podstatě to znamená, že bychom meditační praxí měli najít své pravé „já“ a naučit se poslouchat své svému „nevím“. Nevím znamená stav mysli před myšlením, jde o stav, z kterého se rodí moudrost.

Zenová škola pořádá pravidelné meditace, víkendová i delší ústraní a řeči Dharmy s učiteli.

Sotó zen Česká republika

Sotó je opět mezinárodní skupina, jejíž počátky sahají až do 13. století. V České republice působí od roku 1993, kdy bylo založeno její první centrum v Mostě prvním českým mnichem této školy. Center je na našem území již celkem šest.

Následně bylo založeno občanské sdružení a to v roce 2004. Hlavním úkolem od této doby je šířit učení mistra Kaisena, jehož učení se šíří celou Evropou. Nejbližší mnich, který toto učení šíří je Tomasz Dabrowski, který vede dodžó (centrum) v Praze a Plzni.

Mimo meditací, které probíhají každý týden, se skupina zabývá i odbornými přednáškami, soustředěními a letními tábory.

Dále tato škola pořádá seššiny, což je nepřetržitá doba, kterou člověk stráví v centru či klášteře po předem určený čas. Čeští praktikující mají samozřejmě možnost seššiny navštívit i v zahraničí (www.sotozen.cz).

Kodo Mugen Ka, Klášter Senshinji a škola Nagomi

Tato škola se hlásí k tradici Sotó a byla založena v roce 1987 a jedná se o klášterní školu. Vyučuje se zde kaligrafie, tradiční učení zenové meditace a tradiční japonská umění.

Skládá se z center, která jsou dohromady spojena praxí, přičemž hlavní centrum je v Praze (dále v Pardubicích, Benátkách nad Jizerou a v neposlední řadě i v Bratislavě).

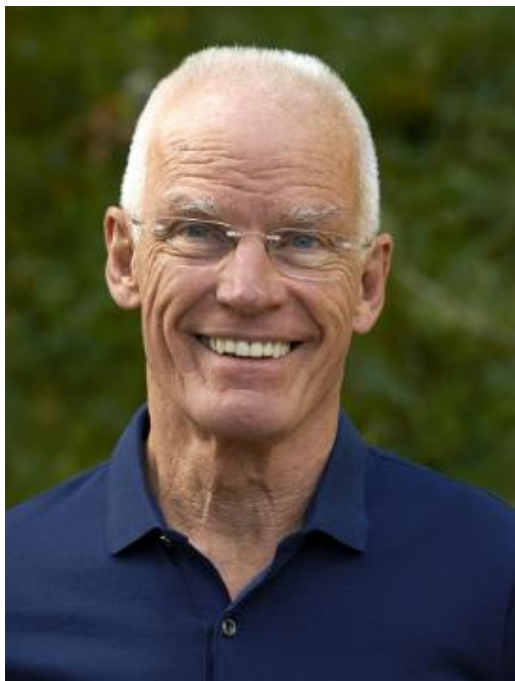
Praxe je opřena o tři základní pilíře, kterými je meditace, fyzické cvičení a intelektuální aktivita (Honzík, 2010).

5.2.3. Tibetský buddhismus

Zástupců tibetského buddhismu je v České republice nejvíce, což mimo jiné dokazuje největší počet jeho center. Bude se mu proto věnovat větší pozornost, než předešlým směrům (Honzík, 2010).

Buddhismus Diamantové cesty linie Karma Kagjü

„Buddha předal rady a pokyny pro tři druhy lidí. Ti, kteří se chtěli vyhnout vlastním problémům, používali učení Malé cesty o příčině a následku a neexistenci JÁ (théraváda).

Obr. 5: Lama Ole Nydahl (zdroj: BDC, 2018)

Ti, kteří chtěli být užiteční druhým. Dostali učení Velké cesty o modrosti a soucitu (mahájána). Ti, kteří měli důvěru ve vlastní mysl a v buddhovskou podstatu druhých, učil Buddha Diamantovou cestu (vadžrajána). Je určen pro samostatné, nezávislé lidi s nadbytkem, kteří Buddhu vnímají jako někoho, kdo zcela rozvinul potenciál, který mají oni sami.“ (www.bdc.cz)

Říká se, že Diamantová cesta je ta nejkratší cesta k osvícení, avšak neznamená to, že není třeba znát principy Velké cesty (mahájány).

Ty jsou vzájemně velmi propojené, ale diamantová cesta klade větší důraz na praktikování (meditace, rituály).

Diamantová cesta je jednou ze čtyř hlavních škol tibetského buddhismu, kterou na západě založil lama Ole Nydahl. Navštívil dokonce i Českou republiku. Tato škola klade největší důraz na prožitek meditace a předávání učení z učitele na žáka. Vrcholem praktikování tohoto učení je samozřejmě osvícení, které je zde již několikrát zmíněno.

Do roku 2007 všechny skupiny Diamantové cesty působily pod jednotným občanským sdružením Společnost Diamantové cesty a dále od roku 2007 byla ministerstvem kultury založena náboženská společnost Buddhismus Diamantové cesty linie Karma Kagjü. V čele této skupiny je Karmapa Thinlă Thaj Dordže. Jedná se již o 17. inkarnaci prvního Karmapy. Společnost však byla založena na přání ještě 16. inkarnace Gjalwy Karmapy Rangdžunga Rigpă Dordžeho.

Na 16. Karmapu také mimo samostatné praxe probíhají guru jógy (meditace) nesoucí název Tři světla. Tuto meditaci předal 16. Gjalwa Karmapa lamovi Olemu a byl

přesvědčen o tom, že to je nejlepší meditace pro lidi na západě. Je vhodná pro praktikující začátečníky a využívá se na veřejných a společných meditacích.

Co se týče společných akcí, tak je to pochopitelně v každém centru Diamantové cesty různé, vzhledem k velikosti města, ve kterém působí. Často se buddhisté na společné meditace scházejí i několikrát týdně (opět jsou meditace zpravidla přístupné veřejnosti) a několikrát do roka se pořádají veřejné přednášky. Ve velkých městech (Praha a Brno) probíhají společné meditace téměř denně. Také se jako praktikující buddhismu Diamantové cesty můžeme zúčastnit víkendových soustředění, stejně jako u výše zmíněných škol. Na tato soustředění a přednášky často dojíždějí i zahraniční tzv. cestující učitelé. Jsou to učitelé, kteří byli šířením buddhismu pověřeni samotných lamou Olem Nydahlem (www.bdc.cz).

Pravidelně jednou do roka se uskuteční přednáška jím samotným. O tuto přednášku je obrovský zájem, navštěvuje ji vždy zhruba 1 500 lidí (Honzík, 2010). Dále se každý rok pořádá kurz v Těnovicích (zde je postavena první buddhisická stavba v České republice – stúpa), při němž probíhají meditace třikrát denně.

Pro širokou veřejnost, která chce mít alespoň nějaké povědomí o tomto směru, se pořádají výstavby tibetského umění.

V roce 2000 bylo založeno nakladatelství Bílý deštík, což je specializované nakladatelství, které se přímo zabývá překladem textů Buddhismu Diamantové cesty linie Karma Kagjü a dvakrát do roka také vychází buddhistický časopis, který se jmenuje Buddhismus dnes. Díky těmto krokům se dostává tento směr buddhismu čím dál více do povědomí veřejnosti a samotných praktikujících buddhistů každým rokem stále přibývá, což vyplývá především z toho, že buddhistických center každým rokem stále přibývá.

6. Vybrané prostorové aspekty buddhismu v České republice

Tato kapitola se bude podrobně věnovat vybraným místům v České republice, se kterými je autorka částečně spjata. V první řadě je to město Liberec, ve kterém již třetím rokem studuje a tráví většinu svého života, dále se zaměří na město Varnsdorf, město, kde se narodila a kde v současné době bydlí a v poslední řadě to bude naše hlavní město Praha. Z důvodu, že v něm žije největší počet obyvatel a je tedy předem dané, že vyžití co do buddhistického života zde bude velmi pestré.

6.1. Liberec

V Liberci se nachází hned několik buddhistických center:

V Janově Dole sídlí od roku 2000 Centrum pro tibetská buddhistická studia. Centrum spadá pod organizaci Rabten, která působí v několika dalších zemích světa. Pojmenování pramení od ctihodného Geše Rabtena, který pochází z Tibetu. Vyžádali si ho ze západního světa, aby své učení přijel šířit na naše území. Rabten filosofický asistent 14. Dalajlámy, který mnoho let strávil intenzivní meditací. V roce 1969 tedy přicestoval na západ a stal se zde „průkopníkem“ tibetského buddhismu. Ve svém životě měl jediný cíl: šířit dharmu ku prospěchu všeho a všech.

Centrum v Liberci bylo vystavěno především kvůli veřejnému učení. Učení probíhá pod vedením několika učitelů. V roce 20013 byl veřejnosti zpřístupněn park, který centrum obklopuje a právě zde byla v roce 2014 požehnána vítězná stúpa, která je první tohoto typu v České republice. Do okolí vyzařuje moudrost a soucit, což značí Buddhovu osvícenou mysl. Nelze říci, zda jde o sochu, či památník. Buddhisté stavbu nazývají reprezentací již zmíněných vlastností. Při slavnostním otevření byli přítomni mniši různých národností, jelikož výstavba parků má pro buddhisty velkou duchovní hodnotu. To z důvodu toho, že Buddha pod stromem dosáhl svého osvícení tím, že meditoval. To že buddhisté obecně kolem svých center vystavují parky či sází stromy, není tedy nic neobvyklého (Rabten Čhödarling, 2017).

V centru Liberce sídlí zenoví buddhisté, kteří jsou členem sdružení zenové školy Kwan um. Samotné centrum se jmenuje Sam Bo Sa a opět spolupracuje s ostatními skupinami v České republice, které jsou například mimo Prahy v Brně, Českých Budějovicích a Děčíně. Pořádají společně skupinové meditace a víkendová či tříměsíční ústraní.

Buddhismus Diamantové cesty Linie Karmy Kagjü je dalším centrem, které v Liberci působí. Patří pod stejnojmennou organizaci, která se v jednotlivých centrech vyskytuje po celé České republice, jak jsem již zmiňovala v minulé kapitole.

6.1.2. Osobní zkušenost s Buddhismem v Liberci

Autorka si vybrala dvě centra, která se rozhodla osobně navštívit, aby mohla subjektivně popsat situaci a klima, které buddhisté v Liberci šíří. První návštěva směřovala do centra buddhismu Diamantové cesty Linie Karma Kagjü a další příležitost, která se objevila, byla možnost navštívit centrum Kwan um, ve kterém se scházejí zenoví buddhisté. Pozornost v tomto centru autorce věnoval samotný opat centra pan Jakub Kopecký. V obou centrech jsem dostala i příležitost nahlédnout do základů meditace, které se v několika aspektech liší, přičemž v centru u praktikujících Diamantovou cestu Linie Karma Kagjü, se autorka skupinové meditace přímo mohla zúčastnit.

Buddhismus Diamantové cesty Linie Karma Kagjü

Důvodů, proč se zajímat o toho Liberecké centrum je hned několik. Praktikujících buddhismus Diamantové cesty je dle počtu center v České republice nejvíce, to je první důvod a druhý je ten, že Diamantová cesta je i pro autorku jako pro laika snadno pochopitelná, základy se dají vysvětlit během několika mála sezení a člověk již může sám začít pracovat se svou myslí.

Na internetových stránkách tohoto centra je vyvěšená doba, ve kterou se tito buddhisté scházejí při společných meditacích (dvakrát týdně – v pondělí a ve čtvrtek)

a jelikož i tyto meditace mají být přístupné veřejnosti, autorka s nimi chtěla promluvit a získat reálnou zkušenost s opravdovými praktikujícími buddhisty.

Lidé, se kterými se v tomto centru setkala, však předčili její očekávání. Byli milí, vstřícní, povídali si s ní a za několik málo okamžiků se cítila velice příjemně, všechny obavy, jak ji přijmou a zda vůbec budou chtít komunikovat, byly pryč. Když byla přizvána na společnou meditaci na Tři světla, byla nadšená, jelikož dosud žádnou zkušenost s meditací neměla.

Martin Abraham

Pan Martin Abraham je praktikující buddhista Diamantové cesty Linie Karma Kagjü již mnoho let. Pochází z Liberce a při autorčině návštěvě jejich centra byl ochotný zodpovědět několik otázek, které budou následně velmi podobné s dalšími strukturovanými rozhovory, které svou praxí získala.

Proč jste se přiklonil právě k buddhismu diamantové cesty?

- Lidé, kteří jej praktikují, jsou má „krevní skupina“.

Jaké buddhistické akce v Liberci navštěvujete?

- Pravidelné meditace v centru Diamantové cesty.
- Pokud naše centrum pořádá, tak i veřejné přednášky.

Jak probíhá Váš běžný den?

- Jako běžný den člověka, který má rodinu a chodí do práce. Pokud je jen trochu volného času, snažím se alespoň jednou denně medítovat a co nejčastěji si přes den připomínat, že existuje něco, co se za žádných okolností nemění, a to je mysl samotná.

Jak dlouho praktikujete tento směr a jak jste se k němu dostal?

- Po dobu 14 let.

- Již od mládí jsem hledal odpovědi, kterým nemusím slepě věřit, ale můžu si je praktickou zkušeností ověřit.

Co Vám buddhismus přináší a jaký byl váš život před tím?

- Přináší mi zkušenost, že každá situace má mnoho řešení, ať už ji v počátku vnímám jakkoli dramaticky. To, že skutečnost není taková, jaká si myslím, že je.
- Než jsem se setkal s učením Diamantové cesty, hledal jsem odpovědi na otázky v drogách.
- Chci tím naznačit, že život před tím byl velký zmatek.

Jak vnímáte základní buddhistické etiky? Jaké jsou pro vás nejdůležitější?

- Nevnímám žádné etiky, pouze jasné souvislosti mezi příčinou a následkem.

Buddhistické komunity jsou většinou velmi otevřené (pro veřejnost), myslíte, že je to správně?

- Ano, s určitou opatrností je to správné

Máte nějakého oblíbeného učitele? Proč on?

- Lama Ole Nydahl
- Je živoucím příkladem toho, že je možné používáním buddhistických metod změnit způsob prožívání jakékoli životní situace. Dokazuje, že je možné dosáhnout osvícení.

Kdybyste měl příležitost se setkat s Buddhou, co byste mu řekl?

- „Děkuji“

Je naopak nějaká otázka, na kterou byste od něho chtěl znát odpověď?

- Není.

Co byste si nejmíc přál?

- Dosáhnout osvícení a nikdy nezapomínat na to, že je to to jediné, co opravdu existuje.

Další centrum, které bylo v Liberci navštíveno, bylo centrum zenové školy Kwan um, které vzniklo v roce 2012. Založila ho skupina lidí, kteří do Liberce přišli z Prahy, kde již tento druh zenu praktikovali. Do té doby zenové centrum v Liberci nebylo, tak s místními založili nové.

Předcházela tomu mnohá meditační setkání v soukromých bytech, jelikož společná meditace je ten nejlepší způsob jak meditovat, protože člověk má okamžitou reflexi své praxe. Lidí začalo přibývat, a tudíž se musel vybudovat větší prostor, kam by se všichni společně vešli ke společným meditacím. Centrum tedy v takové podobě jaká je dnes, funguje tři roky. Byl mu přidělen název Sam Bo Sa, což v překladu znamená Chrám třech klenotů – Dharma, Buddha a Sanga.

Skupinové meditace zde probíhají každý všední den ráno v 5:55 hodin a v pondělí a ve čtvrtek jsou večerní meditace. Dále se zde pořádají úvody do zenu, meditační víkendy a řeči Dharmy, kdy lidé mohou učitelům pokládat otázky.

Jakub Kopecký

Pan Jakub Kopecký je opatem zenové školy Kwan Um v Liberci, což je osoba, která byla pověřena vedoucím učitelem. Má na odpovědnost vztahy v zenovém centru, uvádí nováčky do zenové školy a pomáhá praktikujícím s formou meditace. Snaží se udržet „ducha“ centra, aby vše fungovalo, a zároveň vystupuje jako představitel centra na venek. To znamená, že komunikuje s ostatními školami, s učiteli zenové školy Kwan Um a ty také zve je do libereckého centra. Pokud má někdo spor nebo problém, může se na něho obrátit o pomoc.

Proč jste si vybral zen?

- Asi od 15 let jsem praktikoval jógu. Jednoho dne jsem jel za otcem s tím, že se u něj budu učit na zkoušku z anatomie. Navrhl jsem mu, zda bychom společně mohli večer praktikovat nějaká duchovní cvičení. Tehdy jsem ještě myslel jógu, ale otec řekl: „Ne, budeme dělat zen!“ Souhlasil jsem tedy. Otec se ke mně naklonil se slovy: „Vydrž tři dny a rozpadne se ti koncept času a prostoru.“ To mě zaujalo.

- Začali jsme tedy praktikovat a tam to všechno začalo. Až zde začaly hluboké vnitřní vhledy, které trvaly i mnoho hodin a koncepty se mi opravdu rozpadly. Bylo zde jen čisté vědomí.
- Od té doby jsem začal praktikovat v naší zenové škole v Praze, a po přestěhování jsem se dostal až k vybudování zenového centra v Liberci.

Jaké buddhistické akce v Liberci či jinde v republice navštěvujete (soustředění, tábory)?

- Co se týče Evropy, tak jsem byl na část ústranní v Polsku, kde jsem se setkal s praktikujícími z celé Evropy. Byl to velmi silný zážitek takto společně praktikovat.
- V ČR na víkendová ústranní s mistry jezdím pravidelně.
- Dále máme hlavní zenové centrum ve Vrážném, které již mnoho let budujeme. Podporují nás dokonce i lidé z Ameriky.
- Několikrát do týdne docházím na meditaci do našeho centra v Liberci.

Jak probíhá Váš běžný den?

- Ráno vstanu, řeknu si čtyři buddhistické sliby, někdy jedu na ranní meditaci, ale s rodinou to v tomto ohledu není úplně jednoduché, takže nemohu chodit tak často. Poté jdu do práce a odpoledne se snažím věnovat rodinně. Mezi tím ještě podnikám, pořádám kurzy první pomoci a vyučuji na Technické univerzitě v Liberci.
- Priorita je pro mě však rodina, přesto i tak mohu praktikovat zen v každém okamžiku.

Jak dlouho praktikujete tuto filosofii?

- Zen praktikuji po dobu sedmi let, s meditací jsem však začal již před 22 lety.

Co Vám buddhismus přináší a jaký byl váš život před tím?

- Měl jsem velmi volné dětství a vcelku bouřlivé dospívání. Ve 14 letech se mi začaly zjevovat věci, kterým jsem chtěl porozumět a i když jsem měl křesťanskou výchovu, chtěl jsem mým stavům porozumět nedogmatickou formou.
- V divočejších letech okolo dvaceti jsem se trochu odpojil od praxe a od o sebe sama a pak se to zlomilo, hledal jsem nějakou techniku, která mě vrátí zpět do vnitřního napojení.

Jak vnímáte základní buddhistické etiky? Jaké jsou pro vás nejdůležitější?

- Cestou etiky jdu také. Ve chvíli, kdy nejsem napojen na své „nevím“ (stav před myšlenkou), dodržuji určitá základní pravidla, jako je například: nezabíjet, nekrást a podobně. Snažím se tato pravidla prohlubovat. Když se například řekne pravidlo nezabíjet, pro mě to znamená i třeba nezabíjet volný čas, dobré příležitosti.
- Myslím, že lidi by tyto etiky a čištění charakteru neměli podceňovat, jelikož ti, co je dodržují, prožívají v životě mnohem méně utrpení. Sám jsem se s mnohými takovými setkal.

Buddhistické komunity jsou většinou otevřené pro veřejnost, myslíte, že je to správně?

- Vzhledem k dnešnímu uspěchanému světu, který je plný stresu, rozhodně ano. Doba, ve které žijeme, není vůbec jednoduchá, a čím více lidí se dostane k buddhistickému učení, tím lépe.
- Je důležité si však vybrat kvalitní buddhistické centrum, které má určitou tradici a napojení na linii učitelů.

Vietnamské komunity (mahájánové) nejsou otevřené ani veřejnosti ani společným akcím, které jsou pro praktikující buddhisty pořádány, čím si myslíte, že to je?

- Některé techniky vyžadují vedení a je v nich určitá tradice. Velmi dobře to jde vidět v minulosti. Buď byl člověk mnich, nebo byl laik. Spousta

buddhistických škol je tradičních a je pro ně nepředstavitelné, že k nim přicházejí cizí lidé, laici a praktikují s nimi. Ne všechny školy jsou totiž primárně založeny pro laiky. Častokrát studium probíhá celý život a to nelze někomu vysvětlit v krátkém časovém úseku a laikovi už vůbec ne.

- Co se týče kulturních center menšin, je toto ještě mnohem více prohloubeno.

Kdybyste měl příležitost se setkat s Buddhou, co byste mu řekl?

- Pozdravil bych ho, poděkoval mu za učení, rád bych si s ním vypil čaj a společně s ním meditoval.

Je naopak nějaká otázka, na kterou byste od něho chtěl znát odpověď?

- Myslím, že není.

Co byste si nejvíc přál?

- Ať jsou šťastné všechny bytosti. To, že někdo není ve svém životě šťastný, je jen důsledek nevědomosti.
- Ať je na světě alespoň trochu méně utrpení.
- Chtěl bych být schopen co nejvědoměji působit ve svém životě.

6.2. Varnsdorf

Varnsdorf je město v severních Čechách, konkrétně ve Šluknovském výběžku. Je městem, ve kterém se autorka narodila a co se buddhistické tematiky týče, v jedné věci má v rámci České republiky prvenství. Byl zde postavený Chrám nebeského milosrdenství, který je prvním svého druhu na našem území.

Když se po druhé světové válce šířili asijsí migranti na západ, byla to především vietnamská komunita, která s buddhismem přišla. Tak tomu bylo i ve Varnsdorfu, kde má velký počet vietnamských spoluobčanů svůj domov.

Od roku 2006 zde fungovala buddhistická svatyně, do které dvakrát ročně přijížděl na několik měsíců mnich Thich Thanh Phuc. S ním přišly do kontaktu

při návštěvě Vietnamu dvě dámy vietnamského původu, které žijí právě ve Varnsdorfu. Svatyně se těšila úspěchu, ale byla velmi malá a již nedostačující, po místní poptávce. Proto byla v roce 2007 vyhlášena sbírka se snahou založit první buddhistický chrám v České republice. Aby mohla být taková sbírka uvedena na veřejnost, muselo být nejprve založeno občanské sdružení, které do této doby vietnamští buddhisté neměli. Proto bylo založeno sdružení s názvem Vietnamský klub sympatizantů s buddhismem v EU (v dnešní době má již právní status).

Chrám se podařilo slavnostně otevřít v roce 2008 a největší zásluhu na tom měla rodina paní Vu Thi Kim Lien. Sběr finančních prostředků byl velmi pomalý, a proto byly další nutné prováděny až po otevření chrámu. Od otevření chrámu Vietnamci odvozují začátek oživení buddhismu ve své komunitě v České republice (Vojtíšek, 2017).

Vietnamské skupiny jiné, než buddhistické skupiny, které jsem zde již popisovala. Vietnamské buddhistické komunity jsou po většinou velmi uzavřené a málo přístupné veřejnosti. Také nedochází na veřejné přednášky, kterých se účastní čeští buddhisté napříč všemi směry (tato situace pochopitelně platí pro celou Evropu).

Vietnamci vyznávají tradiční způsoby praktikování buddhismu. Tím jsou myšleny základní etické principy buddhismu, rituály, slaví buddhistické svátky a v neposlední řadě podporují mnichy. Dále jsou také v naprosté většině vyznavači mahájánového směru a ve Varnsdorfu tomu není jinak.

Na přítomnost mnichů ve chrámu má paní Lien patřičný názor: *„Co by to bylo za chrám bez mnicha? Vysvěcení soch tří buddhů provedl 34-letý buddhistický mnich Thich Thanh Phuc. Třebaže v tuto chvíli se nakrátko opět vrátil do Vietnamu, měl by zde nadále působit. V přízemí budovy už má svůj pokojík. Mnich Thich Thanh Phuc pochází ze severovietnamské provincie Hai Duong (čti Zuong), ale působil hlavně v kláštorech v provincii Nam Dinh, odkud ostatně pochází i paní Lien.“* (www.klubhanoi.cz, 2008)

6.3. Praha

V hlavním městě se pochopitelně nachází celá řada buddhistických center všech směrů, což znamená, že je více než jasné, že by si zde na své přišel každý. Konkrétní centra jsou již zmíněna v kapitole o hlavních buddhistických centrech České republiky.

Pavel Zákora

Poslední praktikující, se kterým jsem se setkala, pochází z hlavního města České republiky. Pan Pavel Zákora se buddhistické praxi věnuje již řadu let a nebyl pro něho tedy problém odpovědět, na otázky, které mu byly uloženy. Pro srovnání jsou opět velmi podobné, jako u předešlých praktikujících.

K jakému buddhistickému směru se přikláníte a proč?

- Buddhismus Diamantové cesty linie Karma Kagjü (dále jen BDC). I když mě nejprve lákal zenový buddhismus, BDC byla první buddhistická skupina, se kterou jsem se začal stýkat a už jsem u ní zůstal.
- Vyhovuje mi způsob, jakým přistupuje k učení a jeho aplikovatelnost v každodenním životě.

Jaké buddhistické akce v Praze navštěvujete?

- Jednou za několik měsíců zajdu přednášku v pražském centru BDC. Dále kurzy skupiny Bodhi Path. Snažím se navštěvovat všechny přednášky a kurzy které při svých návštěvách v ČR pořádá lama Ole Nydahl. A jednou za cca dva měsíce se zúčastním společné meditace BDC.

Navštěvujete pravidelně nějaké centrum? Jaké?

- Navštěvuji centrum BDC na pražských Maninách.

Jak probíhá Váš běžný den?

- Běžný pracovní den začíná probuzením v půl šesté, snídaně, hygiena, denně se snažím hned ráno udělat dobrá přání, přijmout útočiště a zopakovat si tzv. Čtyři nezměrnosti, 2x až 4x týdně ráno asi 20 minut medituji. Následuje cesta do práce, práce a návrat domů. Po návratu domů si dám kávu, jsem s rodinou

(mám roční dcerku, které věnuji poměrně hodně ze svého volného času). Večer se ženou se podíváme na nějaký pořad nebo si povídáme. Před usnutím, okolo desáté, ještě někdy dělám dobrá přání pro všechny bytosti, nebo si opakuji v duchu manrtu Om mani päme hung.

Jak dlouho jste přívržencem této filosofie a jak jste se k ní dostal?

- BDC praktikuji od března roku 2013. Konkrétně k této škole jsem se dostal přes záznam pořadu Klystýr na radiu Wave, kde byl jako host dlouholetý praktikující Jakub Kadlec.
- Předtím jsem se zajímal o zen a zkoušel jsem i meditovat zazen, nicméně než o hlubší ponoření šlo spíše o zájem.
- V roce 2013 jsem měl osobní krizi, trpěl jsem syndromem vyhoření a lehkou depresí. Začal jsem hledat něco hlubšího, o co bych se mohl opřít. Jelikož jsem ateista a skeptik, tak většina filosofii a systémů pro mě nepřipadala v úvahu. Poměrně záhy jsem začal na internetu shánět informace o buddhismu. V době, kdy jsem se rozhodoval, že bych mohl začít aktivně praktikovat, jsem žil v Chlumci nad Cidlinou a nejbližší zenová centra byla a v Olomouci a Praze. Zatím co centrum BDC bylo v Hradci Králové, které jsem se tedy rozhodl po poslechu pořadu s J. Kadlecem navštívit.

Co Vám buddhismus dává a jaký byl váš život před tím?

- S odstupem let mohu potvrdit, že jsem si vytvořil větší odstup od toho, co prožívám, mnohem méně беру věci a děje okolo mě osobně.
- Více si uvědomuji, že okolní svět je jen jakási hra, kde je možné se rozhodnout, jak moc se člověk nechá do této hry vtáhnout. Cítím také mnohem větší odolnost vůči stresu a nepříznivým životním okolnostem.
- Rozvinula se u mě mnohem větší míra empatie a tolerance k druhým a jejich chování, než bych považoval za možné. Oproti letům před praktikováním buddhistických metod se dá říct, že jako své běžné každodenní pocity nyní zažívám radost, celkovou spokojenost a pobavení nad tím, co vše se může v životě dít.

- V době před začátkem praktikování těchto metod jsem byl více náladový, snadno jsem podléhal podrážděnosti, někdy až splínům a hodně věcí jsem si bral hodně k srdci. Také od té doby cítím, že jsem schopný být mnohem více užitečným způsobem prospěšný druhým, zatímco dříve jsem měl spíše tendenci „páchat dobro“ a být zklamaný z toho, že to dotyčný nedocení. Nicméně stále silně cítím, že rozhodně nejsem na konci cesty a ještě je mnohé co zlepšovat jak v přístupu k sobě, tak k vnějšímu světu.

Jak vnímáte základní buddhistické etiky? Jaké jsou pro vás nejdůležitější?

- Jako důraz na smysluplný (!) soucit k sobě i druhým. Podle zásady, že není možné pomáhat druhým, dokud člověk sám není v pořádku, a podle zásady: „Když nemůžeš pomoci, alespoň neškod!“
- Velice důležitý je pro mě důraz na soucit spojený s moudrostí. Ta napomáhá určit, kdy a jak soucit praktikovat, a kdy je lepší neudělat nic.

Buddhistické komunity jsou většinou velmi otevřené (pro veřejnost), myslíte, že je to správně?

- Ano, myslím si, že ano. Jelikož lidé mají možnost se rozhodnout, zda jde o pro ně přínosné a užitečné učení. A pokud to není, to co hledají, pak neztrácí čas s něčím, co pro ně nemá přínos.

Máte nějakého oblíbeného učitele či mnicha? Proč on?

- Je jich více. Namátkou lama Ole Nydahl, který je mým hlavním učitelem a na kterém obdivuji jeho přímost a smysl pro humor
- dále 17. Karmapa Thaje Dordže pro jeho klid, vyrovnanost a hloubku, která z něho vyzařuje
- nebo Šerab Gjalchen rinpoče pro jeho obrovskou laskavost, vřelost a jemnost. Z českých učitelů by to byli Jakub Kadlec, na kterém se mi líbí jeho jasný styl učení a Jan Matuška pro jeho lidský rozměr.

Kdybyste měl příležitost se setkat s Buddhou, co byste mu řekl?

- Poděkoval bych mu za jeho přínos, jak pro mě, tak pro druhé.

Je naopak nějaká otázka, na kterou byste od něho chtěl znát odpověď?

- Popravdě nevím.

Co byste si nejvíc přál?

- Aby lidé měli větší odstup od věcí, které se jim dějí, ať už příjemných i nepříjemných. Aby lidé sami sebe nebrali zbytečně moc vážně. Aby se uměli radovat z toho, co mají a byli spokojenější a vděčnější za to co mají. A aby si vzájemně více pomáhali tak, aby to mělo smysl.

7. Analýza statistických údajů

7.1. Rozmístění a počet osob hlásících se k buddhismu v ČR

K této analýze byla využita všechna dostupná data ze sčítání lidu, domů a bytů v letech 2001 a 2011. Další doplňující informace byly autorce poskytnuty ředitelkou krajské správy ČSÚ Dagmarou Dvořákovou, se kterou o dané problematice podrobně diskutovala.

V současné době shledáváme v České republice okolo 50 buddhistických center (školy, skupiny). Dále jsou zde také skupiny, které spadají pod větší organizace – náboženská skupina Buddhismus diamantové cesty. Dohromady s těmito skupinami bychom centrem napočítali o poznání více (Honzík, 2010).

Centra jsou rozprostřena po celé České republice, ale nejvíce jich je pochopitelně ve velkých městech. Dle autorky práce to je zapříčiněno do jisté míry tím, že ve velkých městech se sdružují převážně mladí lidé, což je věková skupina, která o buddhismus jeví největší zájem. Tyto domněnky potvrzuje také fakt, že největší počet center je ve velkých městech.

Dále autorka zastává názor, že ve společnosti se obecně nejvíce ví o tibetském buddhismu a toto povědomí také ve skutečnosti vypovídá o rozdělení vyznavačů

buddhismu, přičemž zástupců tibetského buddhismu je v České republice nejvíce. Méně početné jsou pak české skupiny zen buddhismu a théravadového buddhismu. Toto dokladuje i počet center konkrétních škol, které se na našem území nacházejí.

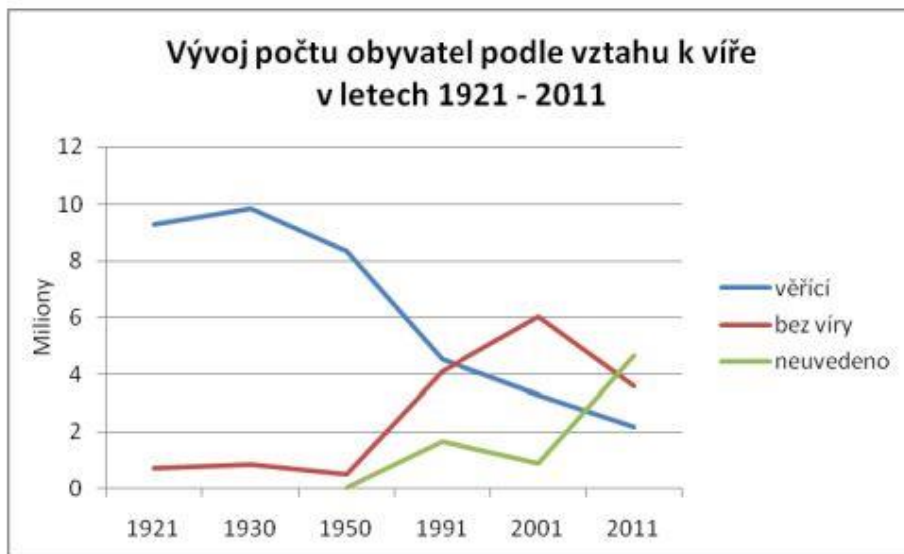
Tento výzkum, který byl autorkou této práce proveden, jasně ukazuje na fakt, že buddhistů v České republice neustále přibývá a s největší pravděpodobností dále přibývat bude. Velkou část proč se tak bude dít, tvoří fakt, že se buddhismus v dnešní době řadí mezi moderní náboženství a mnoho lidí (dle SLDB 2011 se jedná o populaci nacházející se převážně v produktivním věku) se k této filosofii přiklání kvůli tomu, že se chtějí naučit pracovat se svou myslí a chtějí lépe zvládat krizové a stresové situace. Být šťastnější a nenechat se vykoledit malichernostmi. To ostatně potvrzuje i opatzenového buddhismu v Liberci i Pavel Zákora, praktikující Buddhismus Diamantové cesty říká, že před buddhistickou praxí byl jeho život plný stresu a neštěstí. Dalším subjektivním názorem, který si zde autorka dovoluje podotknout je, že vzhledem k historickému vývoji tradičních náboženství na našem území, jsou lidé znechuceni jakoukoli vírou, protože veškerá dogmatická náboženství vždy přinášela spíše oběti, než něco pozitivního do života.

Buddhismus je však jiný. Nic nikomu nepřikazuje, ale pouze ukazuje jinou cestu, kterou je možné se vydat. Když opomeneme, ty buddhistické směry, které si žádají mnišství, ty ostatní nás naprosto v ničem neomezují, naopak nám otevírají řadu možností, jak pochopit dění každodenního života. Autorka ze svých osobních zkušeností v tomto nejvíce uznává zenový buddhismus, který učí meditaci dokonce s otevřenými očima, aby bylo možné ji provádět kdykoli si to okolnosti budou žádat.

Tímto bylo dokázáno podloženými fakty, že počet buddhistů v České republice za poslední roky neustále roste. Samotní praktikující si sice žádné záznamy o svém počtu nevedou, ale logicky to vyplývá ze stále přibývajících počtu buddhistických center. Jednoduše kdyby vyznavačů ubývalo, nebudou se nová centra stavět.

Český statistický úřad však disponuje úplně jinými informacemi. Dle uplynulých deseti let mezi Sčítáními lidu, domů a bytů v roce 2001 a 2011 buddhistů ubývá. V Následující tabulce je zobrazen jeden z možných důvodů, proč tato situace nastala, když realita je úplně jiná.

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel vztahu k víře v letech 1921-2011 (zdroj: ČSÚ, 2014)

Na první pohled je patrné, že největší zlom nastal právě mezi lety 2001 a 2011. Věřících rapidně ubývá, kdežto osob, které svou národnost vůbec neuvádí, extrémně přibýlo. Z autorčiných osobních poznatků s praktikujícími buddhisty plyne, že své přesvědčení neradi označují jako náboženství a je proto pravděpodobné, že tyto osoby spíše řádek s náboženským vyznáním vůbec nevyplnili.

Pochopitelně se nejedná o všechny, protože v roce 2011 se dokonce ve statistických výsledcích objevuje nejen buddhismus jako takový, ale i Buddhismus Diamantové cesty linie Karma Kagjü naprosto odděleně. V roce 2007 totiž bylo zaregistrováno jako první buddhistické společenství České republiky. V roce 2011 se k tomuto společenství přihlásilo celkem 3 484 osob a k buddhismu obecně celkem 2 617 osob. V roce 2001 nebylo možné si vybrat a ti, kteří se chtěli k buddhismu přihlásit, zvolili obecný zápis „buddhismus“. Tehdy se přihlásilo celkem 6 817 (SLDB, 2014). Po jednoduchém výpočtu byl pokles vyznavačů buddhismu celkem o 716 osob. Číslo sice není nikterak velké, ale velký problém je už jen to, že vůbec klesá.

Tyto zavádějící informace byly konzultovány s již zmiňovanou paní Dagmarou Dvořákovou a s tímto postojem také souhlasila. Dokonce dodala, že je možné, že údaj o náboženském vyznání ze Sčítání lidu, domů a bytů úplně zmizí, jelikož jak bylo i zde ověřeno, je velmi zavádějící.

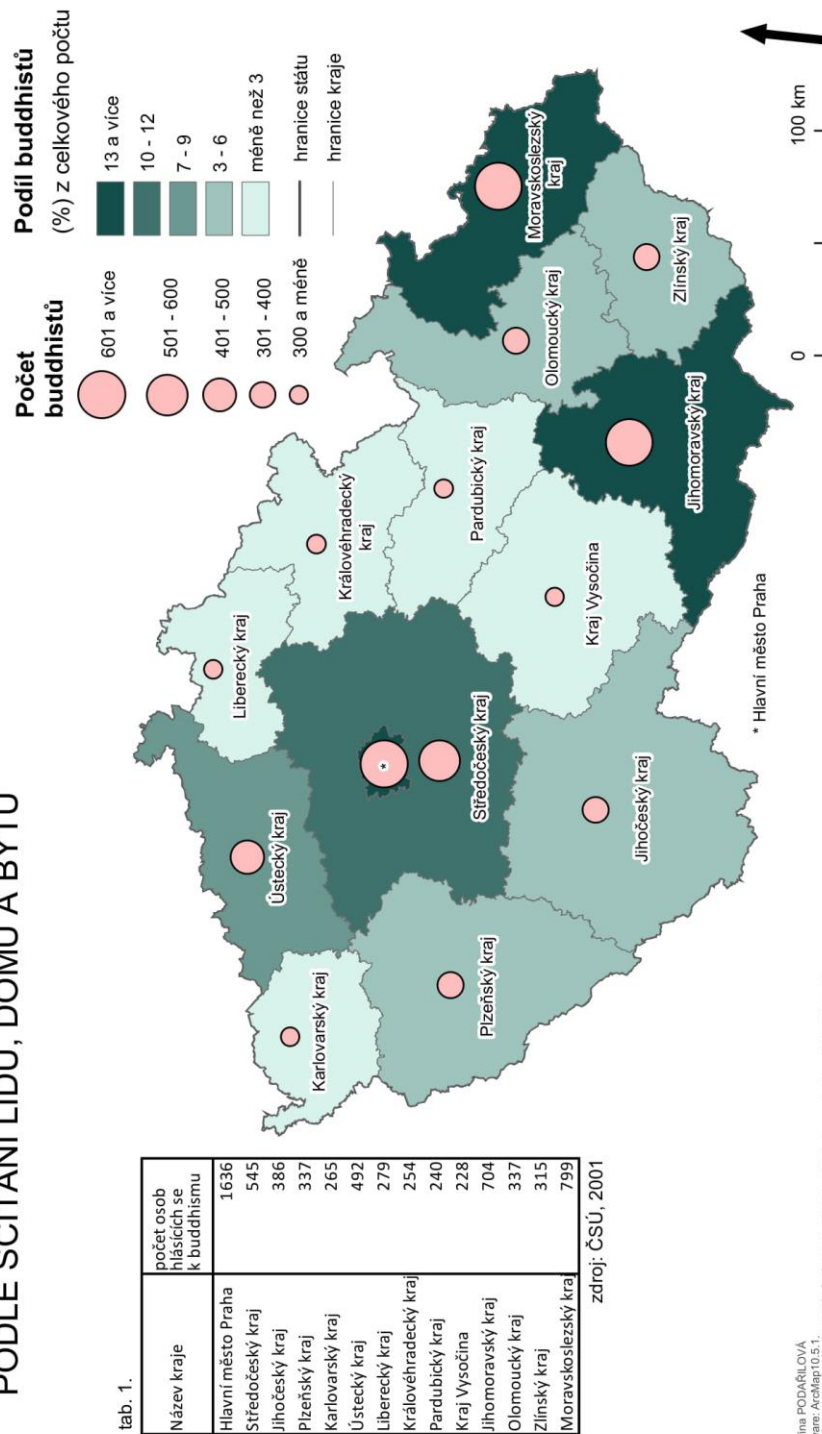
Po podrobném prostudování všech dostupných dokumentů o Sčítání lidu, domů a bytů 2001 a 2011 se se skutečnou situací shoduje alespoň to, že největší koncentrace praktikujících buddhistů je opravdu ve velkých městech. Autorka zde pro lepší představu přikládá dvě mapy, přičemž první zobrazuje počet buddhistů v absolutních číslech na úrovni krajů a druhá mapa znázorňuje stejné údaje za rok 2011. Za rok 2011 byl proveden součet kategorie „buddhismus“ a „Buddhismus Diamantové cesty linie Karma Kagjü“, jelikož rozdělení těchto dvou kategorií pro přehled vývoje počtu buddhistů v České republice není podstatný.

7.2. Rozmístění a počet osob hlásících se k buddhismu v ČR podle krajů

Údaje z Českého statistického úřadu umožňují si osoby hlásící se k buddhismu rozdělit podle krajů, ale pochopitelně i do menších celků. Díky tomuto je možné graficky znázornit celou tuto problematiku. V této práci grafické zobrazení těchto údajů pomohlo k celkovému porovnání dat ze Sčítání lidu, domů a bytů za rok 2001 a 2011.

POČET OSOB HLÁSÍCÍCH SE K BUDDHISMU V ROCE 2001

PODLE SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ

tab. 1.

Název kraje	počet osob hlásících se k buddhismu
Hlavní město Praha	1636
Středočeský kraj	545
Jihočeský kraj	386
Píseňský kraj	337
Karlovarský kraj	265
Ústecký kraj	492
Liberecký kraj	279
Královéhradecký kraj	254
Pardubický kraj	240
Kraj Vysočina	228
Jihomoravský kraj	704
Olomoucký kraj	337
Zlínský kraj	315
Moravskoslezský kraj	799

zdroj: ČSÚ, 2001

Kateřina PODARILOVÁ
Software: ArcMap10.5.1.
©ArcCR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016, cit [1], 4, 2018], dpaupně z: https://bit.ly/1RwWFO
ČSÚ 2018, SLDB 2001, xls 30. 6. 2003, cit [1], 4, 2018], dostupně z: https://bit.ly/2ED7U0u

Obr. 6: Počet osob hlásících se k buddhismu v roce 2001 (zdroj: vlastní, 2018)

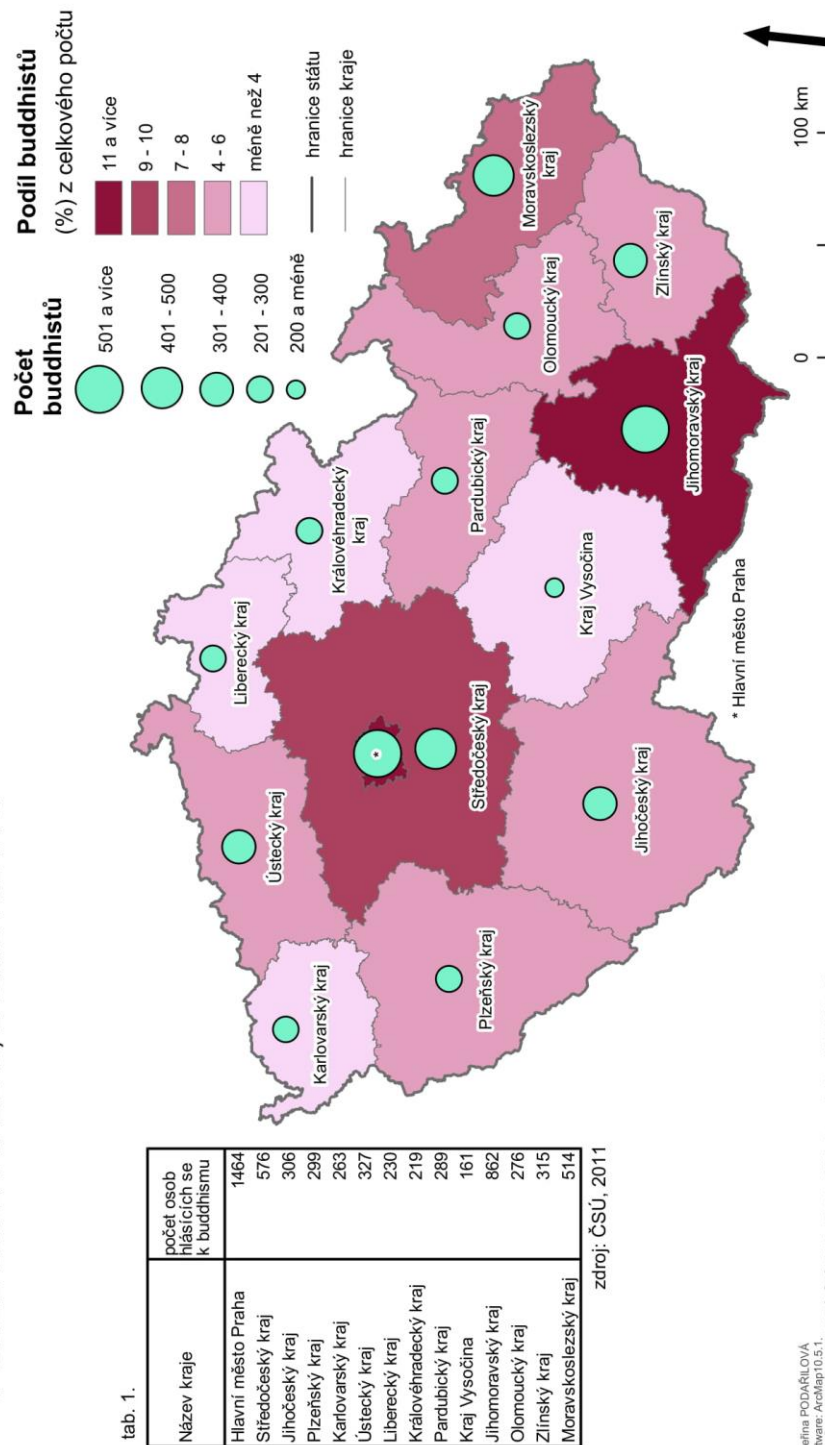
V této mapě je jasně znázorněno, že nejvíce lidí, kteří se při Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 k buddhismu je ve velkých městech. Kartodiagram poukazuje na celkový podíl buddhistů v jednotlivých krajích.

Kraj Hlavní město Praha, Jihomoravský a Moravskoslezský má na svém území největší počet buddhistů a proto je zde také procentuální hodnota největší. Autorka se domnívá, že tato vysoká čísla na moravském území České republiky jsou proto, že obecně je zde největší počet věřících a tudíž zde lidé mají větší tradici se k nějakému náboženství přiklánět. O současném trendu buddhismu zde již bylo psáno mnohé a i zde je velmi pravděpodobné, že lidé spíše budou opouštět tradiční náboženství a budou hledat své odpovědi tam, kde je to v těchto chvílích oblíbené. Toto je však otázka několika generací, zda se tato prognóza ukáže jako pravdivá.

Je však také velmi pravděpodobné, že se to již z oficiálních dat ze Sčítání lidu, domů a bytů nedozvíme, protože, jak je patrné z následující mapy, která zpracovává stejné údaje, avšak ze Sčítání z roku 2011, je zde viditelný úbytek osob, které se v tomto roce k buddhismu přihlásili. Přesto, že dokazatelně tato statistika není relevantní a skutečnost je jiná, je potřeba s těmito daty také pracovat, abychom měli více porovnávacích statistik.

POČET OSOB HLÁSÍCÍCH SE K BUDDHISMU V ROCE 2011

PODLE SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ

tab. 1.

Název kraje	počet osob hlásících se k buddhismu
Hlavní město Praha	1484
Středočeský kraj	576
Jihočeský kraj	306
Píseňský kraj	299
Karlovarský kraj	263
Ústecký kraj	327
Liberecký kraj	230
Královéhradecký kraj	219
Pardubický kraj	289
Kraj Vysočina	161
Jihomoravský kraj	862
Olomoucký kraj	276
Zlínský kraj	315
Moravskoslezský kraj	514

zdroj: ČSÚ, 2011

Kateřina PODARILOVÁ
Software: ArcMap10.5.1.
©ArcCR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016, cit [1, 4, 2018], dpaupně z: <https://bit.ly/1RwvWFO>
ČSÚ 2018, SLDB 2011, xis27.02.2014, cit [1, 4, 2018], dostupné z: <https://bit.ly/2ED7U0u>

Obr. 7: Počet osob hlásících se k buddhismu v roce 2011 (zdroj: vlastní, 2018)

Pokud by nebyl brán zřetel na to, jak to s počtem praktikujících buddhistů skutečně je, druhá mapa, která využívá dat ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011, je viditelné, že téměř ve všech krajích je úbytek. Výjimku tvoří kraj Středočeský, ve kterém je patrný přírůstek. Možná je to tím, že ve Středočeském kraji jsou lidé více hrdí na to, že jsou buddhisté, ale spíše se jedná jen o nahodilý jev.

Procentuálně se za posledních deset let jednotlivé kraje v České republice téměř nezměnily. Přiložené tabulky s absolutními daty o počtu osob, které se k buddhismu přihlásily, o tom pochopitelně také vypovídají. Změny jsou řádově kolem desítek obyvatel, což není výrazná změna, která by mohla být na první pohled patrná.

Závěr

V této práci jsem si kladla za cíl charakterizovat situaci buddhistů v České republice v rámci religiózně-geografické analýzy.

Nejprve jsem stručně charakterizovala náboženství jako takové, abychom následně lépe pochopily skutečnosti, které přímo souvisí s Českou republikou. Dále jsem představila Buddhu a jeho cestu k osvícení, jelikož se jedná o základní aspekt samotného náboženství a je klíčový pro veškeré buddhistické školy, kterým jsem se poté věnovala v další kapitole. Toto byl velmi důležitý krok, jelikož na našem území nepůsobí všechny, školy, do kterých se buddhismus větví a bylo třeba si nastínit, jak je dělení strukturované, aby poté nebyl problém jednotlivou odnož přiřadit do patřičné školy.

Šíření tohoto náboženství v České republice je další aspekt, který práce rozebírá. Zde jsou stručně nastíněny i doby, kdy náboženství na našem území zažívalo útlum a šířilo se jen velmi málo a ještě k tomu ve většině případů tajně. Další část práce je věnována postřehům praktikujících buddhistů, se kterými jsem se setkala a také mé osobní zkušenosti s meditací.

Velká část práce se zabývá analýzou dat z Českého statistického úřadu, konkrétně potom daty ze Sčítání lidu, domů a bytů z let 2001 a 2010. Za uplynulých deset let je znatelný úpadek věřících lidí. Tento úpadek se také dle statistických údajů týká i buddhistů. Pokud bychom se zaměřili na jednotlivé kraje, úpadek je v každém kraji v řádu desítek až stovek obyvatel s výjimkou Středočeského kraje, kde počet osob, kteří do řádku víry napsali „buddhismus“ o několik desítek stoupl.

Toto tvrzení ale dle dostupných informací není pravdivé, protože počet praktikujících buddhistů každým rokem stále přibývá, což nám dokládá například neustále zvyšující se počet buddhistických center. Vše také nasvědčuje tomu, že počet buddhistů bude neustále přibývat, jelikož stále více lidí hledá uklidnění pro duši v současném uspěchaném světě plném stresu. Buddhismus je v dnešní době velmi moderní náboženství, jelikož tradiční náboženství podle mého názoru odrazuje svými

dogmaty a postoji, kdežto buddhismus ukazuje pouze cestu, po které lze jít a učit, jak správně zacházet se svou myslí a to nejenom při meditacích, ale i v každodenním životě. Na tomto příkladu jsem uvedla, že statistické údaje nejsou vždy pravdivé, ale že se k tomuto směru ubírají spíše mladí lidé, bych označila jako fakt. Obecně jsou tito lidé otevřenější novým věcem a také z mé zkušenosti se společnou meditací mohu toto tvrzení jedině potvrdit.

Použité zdroje

Tištěné

CONZE, Edward, 1997. *Stručné dějiny buddhismu*. Brno : Jota, 1997. 80-7202-616-X.

FIŠER, Zbyněk, 1968. *Buddha*. Praha : Orbis, 1968.

HONŽÍK, Jan, 2010. *Jednota v rozmanitosti: Buddhismus v České republice*. Praha :

DharmaGaia, 2010. 978-80-7436-006-0.

MILTNER, V., 2002. *Malá encyklopedie buddhismus*. Praha : Libri, 2002. 80-7277-111-6.

MATLOVIČ, René, 2001. *Geografia religii*. Prešov : Fakulta humanitních a přírodních věd Prešovské univerzity v Prešově, 2001. 80-8068-062-0.

MAŘÍKOVÁ, Hana, 1996. *Velký sociologický slovník*. Praha : Karolinum, 1996. 80-7184-310-5..

SNELLING, John, 2000. *Buddhismus*. Praha : Ikar80-7202-616-X, 2000.

ZOTZ, Volker, 1995. *Buddha*. Olomouc : Votobia, 1995. 90-861-7997-4.

Elektronické

buddha.cz. Buddha. *Buddha Mangala*. [Online] [Citace: 13. 3 2018.] <http://www.buddha.cz/buddhamangala/index.html>.

buddhismus.cz. 2015. Buddha Šákjamuni. *Buddhismus*. [Online] © Karma Dendrub Dordže, 1. 12 2015. [Citace: 23. 2 2018.] <http://www.buddhismus.cz/buddha-sakjamuni.html>.

Centrum Lotus. 2009. Buddhistické skupiny. *Centrum Lotus*. [Online] 11 2009. [Citace: 9. 3 2018.] <https://www.centrumlotus.cz>.

Česká televize. 2015. V objetí Dalajlámy. *Česká televize*. [Online] 16. 12 2015. [Citace: 11. 4 2018.] <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10399838104-v-objeti-dalajlamy/>.

Přátelé Dhammy. *Přátelé Dhammy*. [Online] [Citace: 13. 3 2018.] <http://dhamma.wz.cz/>.

Rabten Čhödarling. 2017. Rabten Čhödarling. *Centrum pro buddhistická studia*. [Online] 2017. [Citace: 24. 3 2018.] <https://www.rabten.cz/inpage/historie/>.

ROSENBAUMOVÁ, D. 2007. *Buddhismus v Českých zemích*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007.

SLDB, 2014. Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu - 2011. Český statistický úřad. [Online] 27. 2. 2014. [Citace: 10. 4. 2018.] <https://www.czso.cz/documents/10180/20551795/17022014.pdf/c533e33c-79c4-4a1b-8494-e45e41c5da18?version=1.0.170220-14>.

ŠTAPMACH, O., 2008. *Přehled religionistiky*. Praha: Portál, 2008.

TRÁVNÍČEK, Zdeněk, 2002. *Leopold Procházka - První český buddhista*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. 80-210-2950-1.

VOJTÍŠEK, Z., 2012. *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*. Praha: Portál, 2012.

Vojtíšek, Zdeněk, 2017. Oživení vietnamského buddhismu v Čechách. *Dingir*. 2017.

www.bdc.cz. Buddhismus. *Buddhismus Diamantové cesty linie Karma Kagjü*. [Online] [Citace: 3. 14. 2018.] <https://bdc.cz/>.

www.klubhanoi.cz, 2008. V prvním buddhistickém chrámu v ČR. *Klub Hanoi*. [Online] 13. 5. 2008. [Citace: 27. 3. 2018.] <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cislocclanku=2008050301>.

www.sotozen.cz. Zen. *Sotó zen Česká republika*. [Online] Zen mistra Sandó Kaisena. [Citace: 13. 3. 2018.] <https://www.sotozen.cz/mnisi-v-cr/>.

www.canopus.cz, 2018. *Leopold Procházka*. [Online] Canopus [Citace: 18. 4. 2018]. dostupné z: <http://www.canopus.cz/leopold-prochazka>

HALATKA, David, 2016. *Přijede dalajláma. Vystoupí na Hradčanech* [Online] FORUM24 [Citace 18. 4. 2018]. dostupné z: <http://forum24.cz/prijede-dalajlama-vystoupi-na-hradcanech/>

VITVAR, J., 2009. *Buddha ze spořilova* [Online] Respekt [Citace: 18. 4. 2018]. dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2009/34/buddha-ze-sporilova>

www.bdc.cz, 2018. 17. *Karmapa* [Online] Buddhismus Diamatové cesty linie Karma Kagjü, [Citace: 18. 4. 2018]. dostupné z: <https://bdc.cz/ucitele/17-karmapa/>

www.bdc.cz, 2018. 17. *Lama Ole Nydahl* [Online] Buddhismus Diamatové cesty linie Karma Kagjü, [Citace: 18. 4. 2018]. dostupné z: <https://bdc.cz/ucitele/lama-ole-nydahl/>

www.Oko.yin.cz, 2018. *Nejvyšší socha Buddhy* [Online] Internetový časopis Oko [Citace 18. 4. 2018]. dostupné z: <http://oko.yin.cz/22/nejvy%C5%A1%C5%A1%C3%AD-socha-buddhy/>